

SUOMEN ORTODOKSINEN KIRKKO
STRATEGIA TOIMINTAVUOSILLE
2010 - 2015

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	3
2. Missio.....	4
3. Arvot.....	4
4. Kirkko muutoksen keskellä.....	4
5. Visio 2015.....	9
6. Strategiset linjaukset 2010–2015.....	9
7. Strategian toimeenpano.....	11
8. Lähteet	

1. JOHDANTO

Kirkollishallitus asetti 27.1.2005 työryhmän selvittämään kirkon tulevaisuuden kysymyksiä ja valmistelemaan ehdotusta kirkon pitkän tähtäyksen suunnitelmaksi. Työryhmä luovutti mietintönsä ETSIVÄ KIRKKO *Suomen ortodoksinen kirkko vuonna 2020* kirkollishallitukselle 23.10.2007.

Vuoden 2007 kirkolliskokous käsitteli mietintöä ja päätti lähettää sen laajalle lausuntokierrokselle hiippakuntiin, seurakuntiin, järjestöihin ja muutamille muille kirkollisille tahoille. Lausuntokierros tuotti runsaasti materiaalia. Sen pohjalta Helsingissä pidettiin palauteseminaari 6.10.2008. Työryhmä jätti yksimielisen mietintönsä kirkollishallitukselle, joka vei sen vuoden 2008 kirkolliskokouksen sivistysvaliokunnan käsiteltäväksi.

Saatuana kaikkien valiokuntien lausunnot, sivistysvaliokunta esitti PTS:n uudelleen käsittelyä, minkä kirkolliskokous yksimielisesti hyväksyi. Sivistysvaliokunta kokoontui Valamon luostarissa 23.5.2009, Helsingissä 15.6.2009 ja 15.9.2009 ja jatkotyösti PTS suunnitelmaa, jonka se jättää vuoden 2009 kirkolliskokoukselle.

Sivistysvaliokunta on hyväksynyt esityksen 15.9.2009.

Helsinki 15.9.2009

Mikko Kärki,

sivistysvaliokunnan puheenjohtaja

Sirpa Okulov

sivistysvaliokunnan sihteeri

2. MISSIO

Suomen ortodoksinen kirkko on ylösnousseen Kristuksen kirkko. Sen tehtävä on johdattaa jäsenensä pelastukseen ja kantaa vastuuta koko luomakunnasta.

3. ARVOT

1. Rakkaus

Rakkauden kaksoiskäsky (Mark. 12:30–31) luo pohjan kirkon opetukselle ja elämälle. Ihmisen todellinen elämä on mahdollinen vain yhteydessä Jumalaan, joka on rakkaus. Lähimmäisessä ihminen kohtaa Kristuksen. Rakkaus on velvoittavaa ja vastuullista. Pyhittäjä Siluan Athosvuorelaisen sanojen mukaan ”rakkaus ei kestä, että yksikään sielu joutuisi kadotukseen.”

2. Totuus

Kristus sanoi: ”Minä olen tie, totuus ja elämä.” (Joh. 14:6) Kristuksen kirkko ja sen opetus edustaa jäsenilleen totuutta, joka säilyy elävänä kirkon traditiossa.

3. Vapaus

Ihminen on luotu yksilöksi, jolla on vapaa tahto. Vapaus merkitsee valintoja ja vastuuta niistä. Jumala ei pakota ihmistä pelastukseen. Ihminen on syntiin taipuvainen, mutta Jumala ottaa katuvan armahtaan vastaan.

4. Yhteisöllisyys

Kirkko on yhteisö, joka toimii Pyhän Hengen johdatuksessa. Kristus on kirkon, ruumiinsa, pää. Kirkon jäsenet tulevat yhdeksi yhteisessä rukouksessa, jumalanpalveluksissa ja sakramenteissa. Yhteisöllisyys toteutuu myös yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa ihmisten välillä.

5. Luovuus

Jumala antoi kaltaisuutenaan ihmiselle kyvyn jatkaa luomistyötä. Langenneessa maailmassa ihmisen ja kaiken luodun olemassaolon päämäärä on palata Jumalan yhteyteen. Tälle perustuu kirkon toiminta. Luovuus on kilvoitusta, joka on ankaraa työtä niin oman itsensä kuin luomakunnankin eheyttämiseksi.

4. KIRKKO MUUTOKSEN KESKELLÄ

Suomen ortodoksinen kirkko on aktiivinen ja sitoutunut osa maailmanlaajuisesta ortodoksisesta yhteisöstä. Aktiivisella vuorovaikutuksella Konstantinopolin ekumeenisen patriarkaatin ja toisten ortodoksisten paikalliskirkkojen kanssa on vähemmistökirkolle suuri merkitys. Ekumeenisen patriarkaatin pyhän synodin vuonna 1923 antaman tomos-asiakirjan mukaan Suomen ortodoksinen kirkko on kaikkien Suomen alueella asuvien ortodoksien kirkko, kieli- tai kansallisuustaan katsomatta.

Maahanmuutto. Globalisaation myötä lisääntyä tavaroiden, pääomien, palveluiden, ihmisten ja arvojen virta yli valtiollisten, maantieteellisten ja kulttuuristen rajojen. Toisena muutossuuntana on maapallon eri osien välisen keskinäisen riippuvuuden lisääntyminen, joka lisää vuorovaikutusta ja yhteistyötä tuotannossa, taloudessa, viestinnässä ja ihmisten välisessä toiminnassa. Syntyy uudentyyppinen yhteistyön tarve metropolien ja kasvukeskusten sekä reuna-alueiden/periferian välillä.

Globalisaatioon liittyy kilpailu pääomista, luonnonvaroista, markkinoista, ihmisarvoisen elämän edellytyksistä ja erityisesti osaavista ihmisistä. Moniarvoinen yhteiskunta antaa uusia mahdollisuuksia dialogiin, yhdessä oppimiseen ja vuorovaikutukseen. Moniarvoisuus luo myös haasteita.

Muuttoliike vaikuttaa väestön ikärakenteeseen ja kulttuurien monimuotoisuuteen voimakkaasti. Vuonna 2007 Suomessa asui yli 130 000 ulkomaiden kansalaista. Maahanmuutto näkyy kunnissa. Helsingissä 75 % väestönkasvusta tulee nettomaahanmuutosta ja maahanmuuttajien määrän kasvamisesta.

Pääkaupunkiseudulla joka neljäs asukas on maahanmuuttajataustainen vuonna 2025.

Ulkomaalaistaustaisten määrä kasvaa lähi vuosina suomalaisväestöä nopeammin.

Suurin, yli 26 000 hengen ryhmä ovat venäläiset. Suomessa asuu 45 000 äidinkielenään venäjää puhuvaa kansalaista. Lappeenrannan seurakunnan jäsenistä jo 35 prosenttia on ulkomaalaistaustaisia (v. 2008). Suurin osa Suomeen muuttaneista venäläisistä on kuitenkin kirkon virallisen rekisterin ulkopuolella, sillä Venäjällä ei tunneta kirkkoon rekisteröitymistä. Tästä johtuen venäläisväestö on nostanut Suomen ortodoksien lukumäärää vielä enemmän kuin viralliset tilastot osoittavat.

Maahanmuuttajien suomen kielen osaaminen helpottaa integroitumista sekä yhteiskuntaan että Suomen ortodoksisen kirkon jäsenyyteen. Kirkon näkökulmasta katsoen taas muun muassa henkilöstön kielitaidon vahvistaminen sekä monikielisten palveluiden kehittäminen rakentavat kirkkoamme kodiksi kaikille kieleen ja kulttuuriin katsomatta. Kirkon roolia inklusiivisessa maahanmuuttajatyössä tuleekin lisätä ja korostaa. Valamon luostari ja kansanopisto ovat merkittäviä resursseja kirkon maahanmuuttajatyössä esimerkiksi koulutuspaikkoina.

Kirkon suuri haaste on tehdä ortodoksinen kirkko Suomessa kotikirkoksi kaiken ikäisille maahanmuuttajille.

Sisäinen muuttoliike. Maaseudun taajamat jäävät ikääntyvän väestön asuinalueiksi. Maaseutu ja kaupungit verkottuvat vahvasti keskenään kesäasuntojen ja sukulaisuussuhteiden kautta. Kaupunkien ja maaseudun välinen yhteistyö on välttämätöntä asukkaiden liikkuvuuden seurannassa ja joustavien palvelujen takaamisessa. Suomi ikääntyy nopeasti.

Väestön ikärakenteen muutos haastaa myös ortodoksista kirkkoa. Kirkon tulee tavoittaa kasvukeskuksiin muuttavat työikäiset ja lapsiperheet ja tarjota heille soveltuvia seurakunnallisia palveluja.

Kirkko kilpailee osaavista työntekijöistä muun yhteiskunnan kanssa.

Kirkon haasteena on maaseudulla ja haja-asutusalueilla asuvien seurakuntalaisten tasa-arvoinen palvelujen turvaaminen ja saatavuus.

Eriarvoisuus. Ero maailman rikkaiden ja köyhien välillä kasvaa. Joka kuudes ihminen näkee nälkää ja noin 1,1 miljardia ihmistä on vailla puhdasta vettä ja 450 miljoonaa ihmistä kärsii veden puutteesta.

Maahanmuuttovirasto ennustaa (helmikuu 2009) turvapaikanhakijoiden lisääntyvän 6 000 hakijalla

vuodessa. Aliravitsemuksesta ja hoidettavissa olevien sairauksien puutteesta menehtyy alle viisi vuotiaista lapsista 9,7 miljoonaa vuosittain. Vuonna 2008 alkaneen ruuan hinnalla keinottelun (ruokakriisi) seurauksena nälkäänäkevien määrä lisääntyi 150 miljoonalla ihmisellä. Köyhyys on pitkälti rakenteellista. Köyhyyttä synnyttää ja ylläpitää kansainvälisen kaupan ja talouden länsimaita suosivat rakenteet. Maailmanpankin tukea tarvitsee lähes 130 maata. Nykyinen maailman köyhyys haastaa kirkon ja sen jäsenet eettiseen keskusteluun ja vaikuttamiseen arjen valintojen ja kulutuskäyttäytymisen kautta.

Kirkon haasteena on taistella oikeudenmukaisuuden puolesta kaikkialla.

Kirkon haaste ja mahdollisuus on olla vahva arvovaikuttaja ja tuoda eettinen näkökulma jatkuvan kasvun ideologiaan.

Elinkeinorakenteet ja työelämä. Elinkeinorakenteiden muutokset aiheuttavat suuria haasteita sekä kansainvälisesti, alueellisesti että paikallisesti. Kilpailu osaavasta työvoimasta, markkinoista, asiakkaista ja raaka-aineista kovenee. Jatkuva muutos, talouselämän epävarmuus ja haavoittuvuus, työelämän epävakaus ja lisääntyvät osaamisvaateet sekä kulttuuristen ja sosiaalisten erojen aiheuttamat jännitteet kuormittavat ihmisten elämää ja voimavaroja. Henkilöt, jotka menettävät työpaikkansa, ovat suuren henkilökohtaisen muutoksen edessä hyvinvointinsa ja identiteettinsä suhteen. Kirkon on tuettava henkisesti epävarmuuden ja vahvasti kuormittavan työn keskellä elävää ihmistä, sekä niitä, jotka ovat syrjäytyneet tai ovat vaarassa syrjäytyä.

Kirkon tehtävänä on tukea jäseniään murrosvaiheessa ja vahvistaa ortodoksia arvoja minuuden osana.

Kirkon tulee olla kilpailukykyinen työnantaja ja huolehtia työntekijöidensä osaamisesta ja työssä jaksamisesta.

Taantuva talous. Talouden sekä maailmanlaajuista että kansallista kehitystä on tällä hetkellä vaikea ennakoida (kevät 2009). Varovaisimpienkin arvioiden mukaan talouden elpymiseen menee useita vuosia. Suomen bruttokansantuotteen laskun ennustetaan pysähtyvän vuoden 2010 aikana, osa asiantuntijoista ennustaa kasvun alkavan vasta 2012 ja sen arvellaan yltävän vuoden 2008 tasolle vasta 2015. Talouden kehityskulut näkyvät myös kunnissa ja vaikuttavat paikallisesti verotulojen vähenemisenä, yritysten konkurssina ja irtisanomisina.

Suomen talouskasvu on vahvasti sidoksissa maailmantalouteen. Talouden elpymistä saattaa hidastaa suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle. Vuosien 2010 ja 2025 välisenä aikana työikäinen väestö vähenee 17 000 hengellä vuodessa.

Haasteena on, miten kirkko turvaa ja tehokkaasti kohdentaa toimintansa edellyttämät voimavarat.

Viestintä ja teknologia. Tietojärjestelmien kehitys on mahdollistanut uudenlaisen yhteistyön ja vapaaehtoisuuteen perustuvien hankkeiden syntymisen. Maailmanlaajuinen viestintäverkko edistää toimintojen hajauttamista, päätöksenteko demokratisoituu sekä hajaantuu. Teknologian avulla voidaan kompensoida etäisyyksiä, toimia pienissäkin yhteisöissä ja parantaa palveluja. Teknologialla on tärkeä merkitys kulttuuriperinnön tallentajana ja sen levittäjänä. Kansalaisten vuorovaikutuksen keinot monipuolistuvat ja saavat uusia ulottuvuuksia.

Median ja sähköisen viestinnän nopea kehittyminen ja niiden merkityksen voimakas kasvu vaatii kriittistä arvokeskustelua. Myös lasten ja nuorten toiminta koneiden maailmassa voi lisätä syrjäytymistä reaali maailman vuorovaikutuksen puuttuessa.

Kirkon tulisi olla näkyvä vaikuttaja sähköisessä viestinnässä ja tuottaa palveluja ihmisille ja instituutioille kirkon imagoa vahvistavasti.

Kirkon tehtävänä on luoda sille sekä viestintä- että tiedotusstrategia, joka luo kirkolle myönteistä julkisuuskuva.

Kirkon haasteena on näkyä mediassa oikeaan aikaan ja oikealla tavalla.

Hyvinvointi. 2000-luvun alku oli voimakasta talouskasvun aikaa Suomessa. Vuonna 2008 Stakesin teettämän selvityksen mukaan suomalaisten hyvinvointi on keskimäärin kehittynyt positiivisesti, mutta väestöryhmittäiset erot ovat kasvaneet jyrkästi. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2007 pienituloisia oli 708 000 henkilöä eli 13,6 % koko väestöstä. Pienituloisiin kuului 200 000 vanhusta, ja pienituloisissa perheissä oli 150 000 lasta. Pienituloisten osuus on lähes kaksinkertaistunut vuoden 1995 jälkeen. Joulukuussa 2008 työttömiä oli 161 000 ja työttömyysprosentti oli 6,1. Maaliskuussa 2009 työttömyysprosentti oli 8,3 % ja työttömien määrä oli 222 000 henkilöä.

Lapsiperheiden tarvitsemien palvelujen ja etuuksien heikkeneminen on uhka lasten hyvinvoinnille. Perheet jäävät vaille varhaista tukea, jolloin ongelmat pääsevät kasaantumaan. Lasten huostaanottojen määrä on kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Lapsiperheiden ahdinkoa kuvaa se, että vuonna 2007 avohuollon piirissä lapsia oli 62 487, joista kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä oli 16 059 eli 1,2 % ikäluokasta 0-17 vuotta.

Suomalaisen yhteiskunnan jatkuvat muutokset näkyvät myös kasvavina mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöinä. Näiden osuus on 44 prosenttia kaikista työkyvyttömyyseläkkeistä.

Suomalaisen yhteiskunnan sosiaaliset ongelmat ja nopeasti lisääntyvä työttömyys on haaste kirkolle ja erityisesti sen nuoriso-, perhe-, diakonia- ja vapaaehtoistyölle.

Ilmastomuutos ja ympäristöongelmat. Ympäristöongelmat lisääntyvät paikallisesti ja maailmanlaajuisesti. Tällä vuosisadalla maapallon keskilämpötila tulee nousemaan jopa 7 celsius-astetta, mikäli hiilidioksidipäästöt säilyvät nykyisellä tasolla. Elämän välttämättömät edellytykset, kuten puhdas vesi ja ilma sekä hedelmällinen viljelymaa, vähenevät joissakin maapallon osissa. Energian hinta kallistuu, mikä pakottaa ihmiset etsimään uusiutuvia energiamuotoja ja energiatehokkaiden ratkaisuja. Monista raaka-aineista tulee pula ja niiden hinnat nousevat. Tämä lisää eriarvoisuutta. Kaikella ihmisen toiminnalla on välittömiä ja välillisiä ympäristövaikutuksia. Tarvitaan uusia pelisääntöjä, rajoituksia ja toimintamalleja ympäristötuhojen estämiseksi. Arjen valinnat korostuvat kirkon ratkaisumalleissa, kulutustottumuksissa ja liikkumisessa. Energian käytön vähentäminen on ainoa kestävä kehityksen tie.

Kirkon haasteena on vastata opetuksen että kulutuskäyttäytymisen ja ekologisesti kestävien valintojen kautta ympäristökysymyksiin yksilötasolla ja yhteisönä.

Uskonnollisuus ja hengellisyys. Suomessa on yli 800 kirkkoa ja uskonnollista yhteisöä tai ryhmää. Uskonnollinen etsintä ei ole Suomessa vähentynyt. Viime vuosikymmenien aikana uskonnollisuus on muuttunut monimuotoisemmaksi ja – kulttuurisemmaksi, yksilön omista tarpeista käsin nousevaksi

vastausten löytämiseksi suuriin elämäkysymyksiin. Suomalaiset rukoilevat yhtä aktiivisesti kuin neljännesvuosisata sitten. Molemmat valtionkirkot ovat menettäneet jäseniään kirkosta eroamisen kautta. Suurimmat kristilliset yhteisöt ovat evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko ja Suomen helluntaikirkko. Muita suuria uskonnollisia yhteisöjä ovat muun muassa islaminuskoiset, uushindulaisuus, buddhalaisuus, esoteria ja new age. Etenkin nuoriso hakee uskonnosta kokemuksellisuutta ja karismaattiset liikkeet saavat jäseniä nuorista. Helluntaiseurakuntien määrä on lähes kaksinkertaistunut kolmessakymmenessä vuodessa (250 seurakuntaa vuonna 2006). Uuskarismaattisten liikkeiden määrä on moninkertaistunut kymmenen vuoden aikana. Kirkon tutkimuskeskuksen mukaan vuonna 2007 niitä oli Suomessa yli 90.

Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumisen syitä on selvitetty mielipidemittauksen avulla (Gallup Eccleisastica 2007). Sen mukaan erityisiä kirkkoon kuulumisen syitä ovat kirkolliset toimitukset. Muita kirkkoon kuulumisen syitä ovat kirkon eettiset arvot, sen tekemä sosiaalinen työ, kulttuurinen merkitys ja kirkko Jumala-uskon vahvistajana. Tuloksia voitaneen soveltaa osin myös ortodoksien kirkon tilanteeseen.

Suomen ortodoksisella kirkolla ei ole tutkittua tietoa jäsenistään. Tämä tekee toiminnan suunnittelusta haasteellista.

Asenteet ja arvot. Suomalaisten arvot ovat pysyneet melko muuttumattomina, mutta yhteinen arvoperusta on murenemassa. Arvot määräytyvät kansallisuuden sisällä iän ja sukupuolen mutta myös yhteiskuntaluokan mukaan. Perinteiset ja uudenaikaiset arvot vaikuttavat rinnakkain. Arvomuutoksissa on nähtävissä siirtymistä minä- ja yksilökeskeisien arvojen suuntaan. Minäkeskeisten arvojen asema on vahvistunut globaalien ja kansallisten arvojen kustannuksella. Nuorten asennemaailmassa korostuu toisaalta tasa-arvoisen perhevastuun kantaminen ja toisaalta nauttimisen ja hauskanpidon, voimakkaiden tunnekokemusten ja vaihtelun hakeminen. Nuoret hakevat äärikokemuksia.

Vanhempien ikäluokkien asenteissa korostuu oman elämän laajentaminen ja vastuullinen elämänsäsenne. Vastuullisuus liittyy yhteiskunnallisuuteen ja luonnosta huolehtimiseen. Vanhemmat ikäryhmät arvostavat perinteitä ja järjestelmällisyyttä ja he ovat kiinnostuneita oman elämänsä henkisestä puolesta. Ikä asemoi ihmisen tiettyyn elämänvaiheeseen ja tiettyyn vaiheeseen historiassa. Arvomaailman muodostumisen kannalta on tärkeää millaisessa kulttuurillisessa ja yhteiskunnallisissa olosuhteissa lapsuuden sosialisatio tapahtuu. Suomalaisten arvoasteikossa korkeimmalle sijoittuvat terveys, hyvät ihmissuhteet ja hyvä toimeentulo. Myös merkittävän aikaansaamista, uudistusmielisyyttä, turvallisuutta ja tasa-arvoa arvostetaan.

Kirkon vahvuutena on traditio, syvälinen hengellinen perintö, selkeät arvot ja pysyvyys turvallisenä instituutioon. Kirkko elää tässä ajassa pysyen totuudessa. Kirkon tulee tehdä luovia ratkaisuja tradition hengessä.

Kirkon haasteena on tukea yhteisöllisyyttä myös niin, että se tunnetaan yhteisönä, jossa on hengellisessä elämässä edistyneitä ohjaajia ja rippi-isiä.

5. VISIO 2015

Suomen ortodoksinen kirkko on 2015

Etsivä, palveleva ja ylistävä jumalanpalvelusyhteisö

jossa

1. koetaan ihmisiä rakastavan Jumalan läsnäolo
2. koetaan erilaisista kokemus- ja kulttuuritaustoista tulevien ihmisten aitoa yhteisöllisyyttä ja kodinomaisuutta ja sitoudutaan seurakuntaan ja sen jumalanpalveluselämään
3. kirkon jäsenet kantavat niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti vastuunsa lähimmäisistä, joiden ihmisarvoinen elämä on uhattuna
4. toteutuu avoin arvo- ja kulttuurivaikuttaminen sekä rohkea eettinen suunnannäyttäminen yhteiskunnassa ja julkisuudessa
5. turvataan pitkäjänteisen toiminnan taloudelliset edellytykset koko kirkkoyhteisölle ja hyvien hallinto- ja johtamiskäytäntöjen toteutuminen
6. työntekijöistä pidetään hyvää huolta

6. STRATEGISET LINJAUKSET 2010 - 2015

1. Ortodoksinen identiteetti ja aktiivinen jumalanpalveluselämä vahvistuu.

- Kirkollisella perhetyöllä tuetaan ekumeenisten perheiden ortodoksijäsenten identiteettiä.
- Laaditaan ortodoksinen varhaiskasvatuksen suunnitelma ja otetaan käyttöön ortodoksinen aikuiskasvatussuunnitelma kotien, seurakunnan ja uskonnonopetuksen tueksi.
- Kirkolliskokous hyväksyy kirkollisen kasvatuksen ja liturgisen elämän tueksi julkaisusuunnitelman, jota toteuttaa Ortodoksinen kirjallisuuden julkaisuneuvosto (OKJ).
- Ortodoksisten kirkollisten järjestöjen toimintaa tuetaan kirkon strategian ja perustoimintojen toteuttajana vuoropuhelussa kirkon kanssa.
- Jokaisessa seurakunnassa toimii pätevä pappi ja kanttori.
- Jumalanpalveluselämää kehitetään ja sen rikkaus tuodaan esille jumalanpalveluselämää monipuolistamalla ja maallikkopalveluksia lisäämällä.
- Kirkkolaulussa on käytössä kirkon koko rikas ja monipuolinen kirkkolaulutraditio. Uutta sävellys- ja sovitustyötä tuetaan.
- Luostareiden toimintaa ja merkitystä kaikille avoimena ortodoksinen uskon, hengellisen- ja liturgisen elämän sekä kulttuurin keskuksena tuetaan.

- Suomen ortodoksisen kirkkomuseon sekä olemassa olevien ortodoksisten kulttuurikeskusten kanssa tehdään yhteistyötä.
- Kirkko toimii aktiivisesti ortodoksisten kirkkojen välisessä yhteistyössä. Ekumeenisessa työssä kirkko on mukana sekä paikallisesti, valtakunnallisesti että kansainvälisesti.
- Ikonitaiteen opetusta kehitetään valtakunnallisella opetussuunnitelmalla, jolla turvataan opetuksen kirkollisuus, jatkuvuus ja laatu.
- Suomalaista kirkkotekstiilien muotoilua ja tuottamista tuetaan ja kehitetään.
- Kirkollisen arkkitehtuurin erityisluonne ymmärretään ja sitä vaalitaan.

2. Lähimmäisvastuu ja eettinen toiminta vahvistuu ja laajenee.

- Diakoniatyötä tehdään ihmistä kunnioittavalla tavalla lähimmäisen rakkauden periaatteen mukaisesti. Aineellinen ja hengellinen apu kohdistetaan erityisesti eniten tarvitseville ja niille, jotka ovat jääneet avustusjärjestelmien ulkopuolelle tai eivät saa riittävästi apua niin kotimaassa kuin maailmanlaajuisesti. Diakonia on kirkon uskon aitouden koetinkivi.
- Diakoniatyön kohteena ovat erityisesti yksinäiset ja vähävaraiset vanhukset, vähävaraiset ja moniongelmaiset lapsiperheet, työttömät, työelämän vaatimusten ylikuormittamat, mielenterveysongelmista kärsivät ja syrjäytyneet ihmiset. Maahanmuuttajiin kohdistuvaa diakoniatyötä vahvistetaan tukemalla kieli- ja kulttuuriopetusta.
- Mittaviin diakoniatyön haasteisiin vastataan laatimalla kehittämissuunnitelma, jota varten varataan riittävät resurssit. Kirkon työntekijät ja vapaaehtoiset ymmärtävät diakonian entistä laajemmin. Etsitään ja koulutetaan lisää vapaaehtoisia.
- Kirkko laatii diakoniatyön strategian.
- Kirkon eettinen opetus ja toiminta näkyvät sekä yksilö- että yhteiskuntatasolla ihmistä puolustavissa ja oikeudenmukaisuutta korostavissa valintatilanteissa. Ortodoksinen kirkko on aktiivinen keskustelija ja arvovaikuttaja erityisesti sosiaalieettisissä kysymyksissä. Kirkolla ja sen jäsenillä on eettinen vastuu ympäristöstä ja luonnosta.

3. Osaamisen, toiminnan ja muutosvalmiuden jatkuva kehittäminen

- Jokainen kirkon työntekijä on sisäistänyt kirkon mission ja vision ja ymmärtää oman roolinsa niiden toteuttamisessa.
- Työntekijöiden pitkäkestoista perus-, jatko- ja lisäkoulutus toteutetaan suunnitellusti yhteistyössä Joensuun ja muiden yliopistojen, Ortodoksisen seminaarin, Valamon kansanopiston ja eri oppilaitosten kanssa. Koulutuksessa korostetaan työntekijöiden hengellistä kasvua, oman työn ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä sekä kaikkien seurakuntalaisten kannustamista ja osallistamista seurakuntien toimintaan.
- Kirkon työyhteisöistä tehdään toimivia. Kirkko huolehtii työhyvinvoinnin jatkuvasta arvioinnista, kehittämisestä ja siihen liittyvästä koulutuksesta. Luodaan työhyvinvointi – ja koulutusohjelma.

Kirkon työyhteisöjä kehitetään, vastuita ja velvollisuuksia selkiytetään. Kirkolle luodaan mentorointijärjestelmä.

- Uusien työntekijöiden perehdyttämisestä huolehditaan ja työnohjaukseen tarjotaan mahdollisuus. Kokemustietoa käytetään hyväksi mentoroinnin avulla.
- Työntekijöiden jatkuvan osaamisen kehittyminen turvataan osaamiskartoitukseen pohjautuvalla henkilökohtaisella kehityssuunnitelmalla.
- Lisä- ja jatkokoulutusta sekä teologista osaamista kehitetään suunnitelmallisesti sekä kirkon toimessa oleville, sivutoimisille että vapaaehtoisille työntekijöille.
- Luottamushenkilöiden työn tueksi laaditaan seurakunnallisten hallintotehtävien opas.
- Esimieskoulutusta varten tarvitaan oma koulutussuunnitelma. Peruskoulutus sisältää johtamisen erikoisammattitutkinnon kirkon työhön soveltuvassa muodossa. Johtamiskoulutukseen osallistuvat kaikki kirkon esimiestehtävissä toimivat. Esimiestaidoissa painotetaan strategista osaamista, arjen johtamisen taitoja, seurakunnan ilmapiirin laatua ja läpinäkyvyyttä.
- Työntekijöiden hyvinvointia varten toteutetaan henkilö- ja ryhmäkohtaista valmennusta, johon osallistuvat kaikki kirkon vakituksessa työsuhteessa olevat.
- Kirkosta rakennetaan avoin ja vetovoimainen työpaikka, johon on helppo rekrytoida uusia työntekijöitä.

4. Johtaminen, kestävä talous ja toimiva organisaatio turvaavat kirkon perustehtävän toteutumisen

- Kirkon toimintaa ohjaavat sen kaikilla tasoilla visio ja strategia.
- Kirkon organisaatioiden rakenteet ja toimintaketjut selkeytetään.
- Hiippakunta- ja seurakuntatasolla toimitaan verkottuneesti ja etsitään synergiaedut.
- Kirkon kaikkien hankintojen ja sijoitusten yhtenä määräävänä kriteerinä on eettisyys ja kestävä kehityksen periaate.
- Kirkolle luodaan tiedotusstrategia, joka turvaa positiivisen näkyvyyden yhteiskunnassa, jakaa informaatiota ja reagoi väärään tietoon.
- Kirkon ympäristöstrategia otetaan käyttöön.

7. STRATEGIAN TOIMEENPANO

Jokainen seurakunta tekee ohjatusti oman visionsa ja strategiset linjauksensa omista lähtökohdistaan kirkon vision ja strategisten linjausten pohjalta. Kirkon tasolla strategian toteutumista arvioidaan vuosittain kirkolliskokouksessa.

Lähteet

Borg, Sami (et al.): Uskonto, arvot ja instituutio, Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 4, 2007

Eläketurvakeskus

Etsivä kirkko, Ortodoksisen kirkon PTS-työryhmän mietintö 2008

Kela, tilastot 2007

Kirkon tiedotuskeskus 2007

Kirkon tutkimuskeskus, www.uskonnot.fi

Kirkon Ulkomaanapu/viestintä (KUA 2009)

Saapuneet PTS-lausunnot, 2008

Sitra, Muutoksen Suomi, toim. Antti Hautamäki 2008

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (Stakes), tilastot